

Tussentijdse rapportage

NCM mei – augustus 2023

Auteur: Jan Roefs, jan.roefs@mestverwaarding.nl, 06-51013712
Datum: 29 september 2023
Voor: Donateurs en Raad van Toezicht NCM

I. Algemeen

Met de start van NCM in 2018 heeft Nederland een centraal aanspreekpunt gekregen voor het belangrijke en complexe onderwerp mestverwaarding. Hierdoor komt informatie beter bij elkaar en wordt het geduid, en komen mensen vanuit verschillende achtergronden beter met elkaar in contact. Hierdoor ontstaat er beter een gezamenlijke kennisbasis en visie en worden betere initiatieven genomen. Hiermee draagt NCM bij aan een sterke en duurzame landbouw in Nederland.

Bij NCM zijn Jan Roefs en Nicky Kamminga voltijds werkzaam en Rembert van Noort voor twee dagen per week. Voor projecten als de Inventarisatie Export en Verwerking Dierlijke Mest worden externen ingehuurd.

NCM heeft een raad van toezicht die dit jaar op 1 juni en op 13 juli heeft vergaderd. Op 13 juli is de jaarrekening van 2022 vastgesteld. Tijdens deze vergadering zijn drie leden herbenoemd en is Joris Baecke aangetreden als lid van de RvT. Hij vervangt Tineke de Vries. Bij deze bedanken we Tineke nogmaals voor haar inbreng voor NCM en wensen we Joris veel succes in deze functie. Zie voor meer informatie [dit bericht](#) op onze website.

Een belangrijk bespreekpunt tijdens deze vergaderingen was de toekomst van NCM na dit jaar. Aangezien de financiële toezeggingen veelal eind dit jaar aflopen is er dan een go / no go-moment. Hiervoor heeft NCM aan Han Swinkels Consultancy gevraagd om als externe een rondgang te maken bij de huidige financiers en een aantal andere organisaties.

De belangrijkste conclusies uit deze gesprekken zijn:

- Alle ondervraagden zien de waarde en het belang van NCM, en zijn ervan overtuigd dat het bestaansrecht er de komende jaren ook zal zijn.
- Bijna alle ondervraagde organisaties zijn in beginsel bereid NCM financieel te ondersteunen.
- De belangrijkste taken blijven gelijk: als deskundig kennisloket en verbinder.
- Een basisfinanciering, een onafhankelijkheid van inkomsten uit projecten, is een belangrijke voorwaarde om deze taken goed te kunnen uitvoeren.

- NCM moet betrokken zijn en een inbreng leveren in belangrijke nieuwe programma's als de 'versnellingsagenda zandprovincies' en het 'LNV regieorgaan versnellen innovatie voor emissiereductie veehouderij'.
- Inhoudelijk raakt 'mest' aan allerlei belangrijke thema's als stikstof, water, circulariteit e.d. Het is belangrijk dat NCM bij zijn eigen thema 'mestverwaarding' blijft maar wel in nauw contact blijft staan met (deskundigen uit) deze aanpalende onderwerpen. In die zin bewegen de inhoudelijke werkzaamheden mee met de ontwikkelingen in Nederland zonder het eigen domein te verlaten.

Een begroting van circa €500.000 (vergelijkbaar met hoe die nu is) wordt als passend gezien. Hiervoor zijn we momenteel in gesprek met de huidige publieke en private financiers en een aantal andere organisaties. Een aantal private organisaties hebben hun ondersteuning al bevestigd.

De aanvullende taak voor de taakgroep mestverwaarding van het te vormen landelijke regieorgaan innovatie veehouderij valt buiten deze begroting. Hiervoor zijn we in gesprek met LNV.

Hieronder lichten we de belangrijkste activiteiten van het afgelopen trimester toe aan de hand van de belangrijkste functies van NCM:

- NCM als kenniscentrum
- NCM als aanjager van innovatie
- NCM als ondersteuner van mestverwaarding

II. Taak 1: NCM als kenniscentrum

NCM vergaart en duidt relevante informatie, en hierbij is onze website www.mestverwaarding.nl een belangrijk medium. We plaatsen gemiddeld 10 à 15 artikelen per week met actualiteiten, resultaten uit studies, informatie van bedrijven enz. enz. Ook kan dat gaan over specifieke onderwerpen waar we vaak vragen over krijgen. Zo hebben we de afgelopen tijd gewerkt aan een handleiding 'export digestaat naar Frankrijk en andere landen' en een artikel gepubliceerd met uitleg over het leveren van organische mest aan particulieren en de particuliere markt (hoveniers, tuincentra e.d.). Ook hebben we in kaart gebracht wat het afschaffen van derogatie en de verplichte (bemestingsvrije) bufferstroken betekenen voor de mestmarkt de komende jaren.

De website wordt zo'n 350 keer per dag bezocht. Iedere vrijdag verstuurt NCM een nieuwsbrief naar ruim 1300 geabonneerden. Deze informatievoorziening wordt zeer gewaardeerd en tegelijkertijd is er zo iedere week contact tussen deze geïnteresseerden en NCM.

NCM vervult veelvuldig de rol van vraagbaak waarbij mensen met zeer uiteenlopende achtergronden hun vragen of ideeën kunnen bespreken met ons. We proberen hen te helpen met een antwoord, reflectie, het leggen van contacten en dergelijke. Als NCM leren we hier ook steeds weer van. Meestal gebeurt dit per mail of telefonisch, maar ook hebben we hiervoor in deze periode 18 afspraken gehad. Naast één-op-één-contacten dragen we op allerlei momenten bij aan uiteenlopende projecten, bijeenkomsten, beleidsdiscussies enzovoorts. Zo hebben we op bijeenkomsten van Rabobank, BBB, FME (i.s.m. WaterAlliance) inhoudelijke presentaties gegeven en een excursie verzorgd voor Europarlementariërs bij de mestverwerkingsinstallatie Greenferm in Apeldoorn. We hebben de afgelopen maanden geen eigen fysieke bijeenkomsten georganiseerd. De planning is dat we eind dit jaar (mogelijk op 23 november in Zwolle) een eigen symposium gaan houden. Dit wordt dan een ochtendprogramma, waarna er die middag een netwerkbijeenkomst volgt van de 'zes zandprovincies'.

Manuresource

Manuresource is een conferentie die iedere twee jaar wordt georganiseerd. Sinds 2019 is NCM een van de organisatoren, naast VCM, Universiteit Gent en Inagro uit België. Tijdens dit tweedaagse evenement komen ruim tweehonderd wetenschappers, beleidsmedewerkers en deskundigen uit het bedrijfsleven uit circa twintig landen bij elkaar om de laatste inzichten op het gebied van mestverwerking en -verwaarding met elkaar te delen. Inmiddels hebben we de start gemaakt met de voorbereiding voor [de zesde editie](#) die op 20 en 21 maart zal plaatsvinden in het provinciehuis van Antwerpen.

Wikimest

In april is een start gemaakt met 'Wikimest'. Dit is een samenwerking met Wageningen Research, Groen Kennisnet en HAS Green Academy. Hierin ontwikkelen we een wiki met uitleg over technieken, producten, vakjargon en andere informatie over mest. Kortom: toegankelijke informatievoorziening over een moeilijk onderwerp. De afgelopen maanden hebben we hard gewerkt om de eerste pagina's te schrijven en te reviewen. Het streven is om (de dan nog niet volledig uitgewerkte) wikimest tijdens het NCM-symposium eind november te lanceren. Dit wordt nog een flinke klus. Na afloop van het tweejarige project zal NCM wikimest blijven onderhouden.

Volgend jaar zal, onder leiding van HAS Green Academy, een e-learning of ander educatief programma worden ontwikkeld om diverse groepen stakeholders (bijv. studenten, beleidsmedewerkers, vergunningverleners) de gelegenheid te geven om wegwijs te raken in het onderwerp.

Voor wikimest is ook een slimme zoekbox ontwikkeld. Hierin kan selectief worden gezocht in de enorme database van Groen Kennisnet van honderdduizenden publicaties naar informatie over mest en mestverwaarding (klik op het plaatje voor een link).

Toekomstige (verplichte) mestverwerking

LNv heeft twee jaar geleden een heldere stip op de horizon gezet met drie contouren voor een toekomstig mestbeleid. Hierbij wordt een veehouder oftewel 100% grondgebonden oftewel 100% niet-grondgebonden (spoor 2), waarbij alle geproduceerde mest verplicht wordt afgevoerd en verwerkt. Maar wat betekent 100% mestverwerking nu eigenlijk, welke doelen worden nagestreefd en hoe zou het praktisch kunnen werken voor zowel de overheid als het bedrijfsleven? Hier hebben we een studie naar verricht met o.a. twintig groepsgesprekken met allerlei belanghebbenden vanuit de landbouw, overheden e.d. Het rapport is in augustus afgerond en gepresenteerd bij LNv en Coviva, en [gepubliceerd op onze website](#). We adviseren een flinke ommezwaai ten opzichte van de huidige mestverwerkingsplicht dat gericht is op een verplichte export van een deel van het mestoverschot. We stellen voor om te gaan werken met erkenningen van bedrijven die de verantwoording nemen voor een geborgde en transparante mestplaatsing en voor meststoffen met een gunstige kwaliteit ten aanzien van milieu en circulariteit. Het uiteindelijke advies maar ook de gesprekken worden als zeer waardevol beschouwd.

III. Taak 2: NCM als aanjager van innovatie

Innovatieagenda

In diverse gremia wordt nagedacht over de toekomst van de Nederlandse landbouw, en hier neemt mestverwaarding stevast een prominente plek bij in. Dat is ook logisch omdat mest aan belangrijke beleidsthema's raakt als stikstof, waterkwaliteit, kringlopen, klimaat, bodem, energie, voedsel en economie. Beter omgaan met mest, innovatie dus, is belangrijk om vooruitgang te boeken op deze thema's, en dit is ook bij een kleinere veestapel van toepassing.

Als NCM leveren we graag onze bijdrage op plekken waar aan innovatie en kennis wordt gewerkt. Veel aandacht hebben we de afgelopen tijd besteed aan aan de [samenwerking/versnellingsaanpak van zes zandprovincies](#) op het thema 'stikstof en mestverwaarding'. Samen met andere organisaties (o.a. vijf veehouderijsectoren, LNV, FME en ReFerm) worden op dit moment de volgende deelprojecten opgepakt:

- Versnellen innovatie en implementatie van kansrijke nieuwe stalsystemen en bedrijfsconcepten (de zgn. fasttrack-innovaties). Een onderdeel hiervan is het ontwikkelen van een systeem met stalvergunningen op basis van sensoren;
- Impuls monomestvergisting
- Bemesten in Balans, het ontwikkelen van een instrument voor telers om doelgericht de waterkwaliteit te verbeteren en hiermee een alternatief te bieden voor de (onpraktische) middelvoorschriften in het mestbeleid.

NCM neemt direct deel aan de kerngroep en met name bij Bemesten in Balans is de bijdrage prominent.

De algemene gedachte van dit initiatief is om kansrijke oplossingsrichtingen om te zetten in praktijktoepassingen. Creëer de beste voorbeelden door – met ondersteuning vanuit wetenschap en overheden – knelpunten weg te nemen en kansen uit te werken, en toon die vervolgens aan anderen. Pak een kans beet en breng het verder.

BSMO

In de [PPS Betere stal, betere mest, betere oogst \(BSMO\)](#) zoeken we naar de beste 'mest-oplossingen van stal tot land' van meststromen uit nieuwe brongerichte stalsystemen.

NCM is een initiator van het project en zit de stuurgroep voor als penvoerder. De andere partners zijn LNV, vijf provincies, elf techniekleveranciers, FME, BO Akkerbouw, ZLTO, Melkveefonds, SBK; Wageningen Research is de uitvoerder.

De afgelopen maanden zijn de eerste resultaten verschenen. Dit betrof de analyse van samenstelling van meststromen uit nieuwe stalsystemen (WP1) en resultaten van veldonderzoek met dunne (volumineuze) meststromen op grasland. Beide onderzoeken gaven duidelijk een richting aan, echter de resultaten zijn te onzeker om hier duidelijk conclusies uit te trekken. Een herhaling en uitbreiding van deze onderzoeken is daarom erg belangrijk, zo was ook de conclusie van de stuurgroep. Hiervoor bleek het beschikbare budget ontoereikend. Gelukkig bleken het ministerie van LNV en de provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg bereid om aanvullende financiering te geven. Hierdoor, en door verschuivingen van budgetten binnen werkplannen, kan dit belangrijke onderzoek zoals gewenst worden uitgevoerd.

We maken ons wel enigszins zorgen of het project ook tot innovatie in de keten 'stal – bewerking – aanwending – gewas' komt. We vrezen dat men niet verder zal blijken te komen dan het inventariseren van producten en doorrekenen van bestaande 'mestroutes'.

IV. Taak 3: NCM als ondersteuner van mestverwaarding

Een van de huidige taken van NCM is om bedrijven te ondersteunen bij 'mestverwaarding', overigens zonder commerciële activiteiten te ontplooiën. In een circulaire economie dan wel kringlooplandbouw is het namelijk belangrijk om van de waarde van de producten (meststoffen) zo maximaal mogelijk te benutten.

Dit doen we met informatie (zoals de hiervoor genoemde handleidingen) of door hulp. Een voorbeeld is ondersteuning bij internationale markttoegang. Hiervoor brengen we 'Free Sales Certificates' uit en nemen we deel aan o.a. het College van Deskundigen van kwaliteitssysteem Fertigarant en aan de werkgroep 'Implementatie EU Meststoffenverordening'.

RENURE (kunstmestvervangers) blijft een belangrijk onderwerp waar we in Nederland voor strijden. RENURE zijn fracties uit dierlijke mest die een vergelijkbaar of lager risico op nitraatverliezen hebben dan kunstmest en belangrijke andere milieu- en economische voordelen hebben. Hoewel er wetenschappelijke geen twijfel bestaat over de waarde, er politieke steun is (ook in het Europees parlement is een grote meerderheid voor) en het een ontzettend belangrijke sleutel is om nieuwe brongerichte stalsystemen met lage emissies te laten renderen, stokt het nog steeds bij de goedkeuring door de Europese Commissie.

Op allerlei manieren dragen we bij aan het goedkeuren ervan en ook aan de implementatie in Nederland. Zo wordt momenteel een kwaliteitssysteem met private certificering ontwikkeld door KIWA Verin, in opdracht van een werkgroep die door ons wordt voorgezeten. In juni zijn de concept-documenten besproken in een werkgroep. De volgende stap is om dit in een breder verband te bespreken.

Op 16 mei is een werkbezoek georganiseerd voor Europarlementariërs, waarbij de wens voor RENURE nog maar eens werd onderbouwd en benadrukt.. Op de foto v.l.n.r. Hans Berenschot (mestverwerker Greenferm), Bert-Jan Ruissen (NI, ECR), Daniela Rondinelli (It, S&D), Annie Schreijer-Pierik (NI, EVP), Norbert Lins (D, EVP, voorzitter landbouwcommissie Europees parlement) en Jan Roefs.